

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE

15 päivänä heinäkuuta 2021¹

Asia C-123/20

Ferrari SpA

vastaan

Mansory Design & Holding GmbH ja

WH

(Ennakkoratkaisupyyntö – Bundesgerichtshof (ylin yleinen tuomioistuin, Saksa))

Ennakkoratkaisupyyntö – Yhteisömalli – Asetus (EY) N:o 6/2002 –
Rekisteröimätön yhteisömalli – Tuotteen osan ulkoasu (partial design) – 3 artiklan a alakohta –
Urheiluauton korin osista muodostuva osa – Suojan saamisen muodollinen edellytys –
Julkiseksi tuleminen – 11 artiklan 2 kohta – Auton kokonaiskuvan julkaiseminen

I Johdanto

1. Nyt käsiteltävänä oleva Bundesgerichtshofin (ylin yleinen tuomioistuin, Saksa) esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisömallista annetun asetuksen (EY) N:o 6/2002² tulkintaa.
2. Ennakkoratkaisupyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jonka asianosaisia ovat yhtäältä Ferrari SpA ja toisaalta Mansory Design & Holding GmbH (jäljempänä Mansory Design) sekä WH, joka on viimeksi mainitun yhtiön johtaja.
3. Mansory Design valmistaa ja myy autojen personalisointiin tarkoitettujen lisäosien sarjoja (ns. tuning-sarjoja), joilla Ferrari 488 GTB -mallisten autojen ulkoasua voidaan muokata enemmän (arvostetumman) Ferrari FXX K:n näköiseksi.
4. Ferrari on nostanut Mansory Designia ja sen johtajaa vastaan loukkauskanteen, jossa se väittää, että Mansory Design ja sen johtaja ovat jäljentäneet useita asetuksen N:o 6/2002 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja rekisteröimättömiä yhteisömalleja, joiden haltija Ferrari väittää olevansa.
5. Paitsi, että nyt käsiteltävä asia varmasti herättää kiinnostusta urheiluautoharrastajissa, asia on oikeudellisesti mielenkiintoinen, koska yhteisömalli, johon Ferrari ensisijaisesti vetoaa, ei koske koko Ferrari FXX K:n ulkoasua vaan *kyseisen auton sellaisen osan ulkoasua*, joka muodostuu tietyistä korin osista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää siten unionin

¹ Alkuperäinen kieli: ranska.

² 12.12.2001 annettu neuvoston asetus (EYVL 2002, L 3, s. 1).

tuomioistuinta ottamaan ensimmäistä kertaa kantaa edellytyksiin, joiden täyttyessä tuotteen osan ulkoasua – eli ”partial designia” (osan muotoilu) – voidaan suojata rekisteröimättömänä yhteisömallina.

6. Tässä yhteydessä tulee esiin *yhtäältä* kysymys siitä, edellyttääkö tällaisen suojan saaminen asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdan mukaan sitä, että tuotteen osan ulkoasu on tehty erikseen julkiseksi, vai riittääkö tällaisen suojan saamiseksi, että koko kyseisen tuotteen malli on tehty julkiseksi. Pääasiassa Ferrari on nimittäin vain julkaissut useita kokonaiskuvia FXX K -mallistaan ja kyseisen yhtiön mukaan tätä julkistamista on pidettävä myös sen korin osien mallin julkiseksi tekemisenä, jonka suojaan se vetoaa.

7. *Toisaalta* asiassa on ratkaistava, onko tuotteen osan ulkoasun oltava tietyssä määrin itsenäinen suhteessa koko tuotteen muotoon, jotta sitä voidaan pitää erillisenä yhteisömallina, joka on erotettavissa koko tuotteen ulkoasua suojaavasta mallista. Pääasian oikeudenkäynnissä Ferraria on nimittäin moitittu siitä, että se on vedonnut mallioikeuteen, joka koskee mallin FXX K mielivaltaisesti rajattua osaa.

8. Tässä ratkaisuehdotuksessa esitän *yhtäältä*, että asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu koko tuotteen mallin julkiseksi tuleminen merkitsee myös kyseisen tuotteen osan mallin julkiseksi tulemistakin, kunhan viimeksi mainittu malli on selvästi tunnistettavissa sillä hetkellä, kun tuote tehdään julkiseksi. *Toisaalta* esitän perustelut sille, miksi tuotteen osan ulkoasua voidaan mielestäni suojata sellaisenaan koko tuotteen ulkoasua koskevasta yhteisömallista erillisenä yhteisömallina, koska mainitun asetuksen 3 artiklan a alakohdassa säädetyn mallin määritelmän mukaan tuotteen osan ulkoasulla tarkoitetaan linjoja, ääriviivoja, värejä, muotoja tai erityistä pintarakennetta, joiden perusteella kyseinen ulkoasu on tunnistettavissa malliksi.

II Asiaa koskeva oikeussäännöt

9. Asetuksen N:o 6/2002 johdanto-osan 16, 17, 21 ja 25 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(16) Joillakin [unionin] teollisuudenaloilla tuotetaan runsaasti malleja sellaisia tuotteita varten, joilla on usein lyhyt taloudellinen elinkaari, jotka on edullista suojata ilman rekisteröintimuodollisuuksia ja joille suojan kestolla on toissijainen merkitys. Toisilla aloilla taas arvostetaan mallin rekisteröinnin tarjoamia etuja sen tarjoaman paremman oikeusvarmuuden vuoksi ja siksi, että tuotteiden ennakoitavissa oleva markkinoillaoloaika edellyttää pitempiaikaista suojaa.

(17) Tarvitaan siis kahdenlaista eli toisaalta lyhytaikaista rekisteröimättömän mallin suojaa ja toisaalta pitkäaikaista rekisteröidyn mallin suojaa.

– –

(21) Rekisteröidyn yhteisömallin antaman yksinoikeuden tarkoituksena on antaa mallille parempi oikeussuoja. Rekisteröimättömän yhteisömallin olisi sen sijaan annettava vain oikeus estää jäljentäminen. Suoja ei siten voi ulottua tuotteisiin, joihin sovelletaan mallia, jonka toinen muotoilija on itsenäisesti muotoillut. Tämä oikeus olisi laajennettava koskemaan myös sellaisten tuotteiden kauppaa, joihin on sovellettu suojaa loukkaavia malleja.

--

- (25) Ne teollisuudenalat, jotka tuottavat lyhyen ajan sisällä suuria määriä suhteellisen lyhytikäisiä malleja, joista lopulta vain osa kaupallistetaan, hyötyvät rekisteröimättömän yhteisömallin käytöstä. – –”

10. Kyseisen asetuksen 1 artiklan, jonka otsikko on ”Yhteisömalli”, 2 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Yhteisömalli suojataan:

- a) ’rekisteröimättömänä yhteisömallina’, jos se on tehty tunnetuksi [jäljempänä: julkiseksi] tässä asetuksessa säädetyllä tavalla”.

11. Mainitun asetuksen 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- a) ’mallilla’ tuotteen tai sen osan ulkomuotoa, joka johtuu tuotteen ja/tai sen koristelun piirteistä, erityisesti linjoista, ääri viivoista, väreistä, muodosta, pintarakenteesta ja/tai materiaalista;
- b) ’tuotteella’ kaikkia teollisesti tai käsityönä valmistettuja tavaroita mukaan luettuina muun muassa osat, jotka on tarkoitettu koottavaksi moniosaiseksi tuotteeksi, pakkauksia, pakkauksen ulkoasua, graafisia symboleita ja typografisia kirjasinlajeja, ei kuitenkaan tietokoneohjelmia;
- c) ’moniosaisella tuotteella’ tuotetta, joka koostuu useista osista, jotka voidaan korvata tuotteen purkamisen ja uudelleen kokoamisen mahdollistavalla tavalla.”

12. Asetuksen 4 artiklan, jonka otsikko on ”Suojan edellytykset”, 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Malli suojataan yhteisömallilla vain, jos se on uusi ja luonteeltaan yksilöllinen.

2. Sellaista mallia, jota sovelletaan tai joka sisältyy moniosaisen tuotteen osana olevaan tuotteeseen, pidetään uutena ja luonteeltaan yksilöllisenä vain:

- a) jos osa, sen jälkeen, kun se on sisällytetty moniosaiseen tuotteeseen, pysyy näkyvissä tuotteen tavanomaisen käytön aikana, ja
- b) siltä osin kuin nämä osan näkyvät piirteet itsessään täyttävät uutuuden ja yksilöllisen luonteen vaatimukset.”

13. Asetuksen N:o 6/2002 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Yksilöllinen luonne”, säädetään seuraavaa:

”1. Mallia pidetään luonteeltaan yksilöllisenä, jos asiantuntevan käyttäjän siitä saama yleisvaikutelma eroaa yleisvaikutelmasta, jonka hän on saanut muista malleista, jotka ovat tulleet [julkiseksi]:

a) kun kyseessä on rekisteröimätön yhteisömalli, ennen sitä päivää, jona malli, jolle suojaa vaaditaan, on ensimmäisen kerran tullut [julkiseksi] – –

– –”

14. Asetuksen 11 artiklassa, jonka otsikko on ”Rekisteröimättömän yhteisömallin antaman suojan voimassaoloaika”, säädetään seuraavaa:

”1. Edellä 1 jaksossa esitetyt vaatimukset täyttävä malli suojataan rekisteröimättömänä yhteisömallina kolmen vuoden ajan siitä päivästä lukien, jona malli on ensimmäistä kertaa tullut [julkiseksi] [unionissa].

2. Edellä 1 kohtaa sovellettaessa mallin katsotaan tulleen [julkiseksi] [unionissa], jos se on julkaistu, asetettu näytteille, sitä on käytetty liiketoiminnassa tai se on muuten julkistettu siten, että se on voinut kohtuudella tulla [unionissa] kyseisellä alalla toimivien tahojen tietoon tavanomaisen liiketoiminnan yhteydessä. Mallin ei kuitenkaan katsota tulleen [julkiseksi] pelkästään sillä perusteella, että se on saatettu kolmannen henkilön tietoon nimenomaisin tai hiljaisin salassapitoa koskevin ehdoin.”

15. Mainitun asetuksen 19 artiklassa, jonka otsikko on ”Yhteisömallin antamat oikeudet”, säädetään seuraavaa:

”1. Rekisteröity yhteisömalli antaa haltijalleen yksinoikeuden käyttää mallia ja estää kolmatta osapuolta käyttämästä sitä ilman haltijan lupaa. Edellä mainittu käyttö käsittää erityisesti sellaisen tuotteen, johon kyseinen malli sisältyy tai johon sitä sovelletaan, valmistamisen, tarjoamisen, markkinoille saattamisen, maahantuonnin, maastaviennin tai käytön sekä tällaisen tuotteen varastoinnin näihin tarkoituksiin.

2. Rekisteröimätön yhteisömalli antaa haltijalleen oikeuden kieltää 1 kohdassa tarkoitettut toimet kuitenkin vain, jos kiistanalainen käyttö johtuu suojatun mallin jäljentämisestä.

Kiistanalaista käyttöä ei pidetä suojatun mallin jäljentämisestä johtuvana, jos se on seurausta itsenäisestä luovasta työstä, jonka tekijän voidaan kohtuudella olettaa olleen tietämätön mallin haltijan [julkiseksi] tekemästä mallista.

– –”

III Pääasia, ennakkoratkaisukysymykset sekä asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

16. Ferrari on kilpa- ja urheiluautojen valmistaja, jonka kotipaikka on Italiassa. Sen huippumalli on Ferrari FXX K, jota ei ole hyväksytty maantieajoon ja joka on tarkoitettu yksinomaan rata-ajoon.

17. Ferrari esitteli Ferrari FXX K:n suurelle yleisölle ensi kertaa 2.12.2014 päivätyssä lehdistötiedotteessaan. Tiedotteessa oli seuraavat kaksi valokuvaa, joista näkyy ajoneuvon sivu- ja etuprofiili:

18. Ferrari FXX K:sta, jota on valmistettu rajoitettu määrä, on kaksi versiota, jotka eroavat toisistaan ulkoisesti ainoastaan konepellillä olevan V:n muotoisen kuvion värin osalta. Edellä olevissa valokuvissa esitetyssä ensimmäisessä versiossa kyseinen "V" on muuten musta, mutta sen kärki on maalattu ajoneuvon pohjavärillä. Toisessa versiossa "V" on täysin musta.

19. Mansory Design, jonka johtaja WH on, on hyvin kalliiden autojen personalisointiin (ns. tuning) erikoistunut yritys. Mansory Designin kotipaikka ja WH:n asuinpaikka sijaitsevat Saksassa. Mansory Design on vuodesta 2016 alkaen valmistanut ja myynyt personalisointiin tarkoitettujen lisäosien sarjoja (ns. tuning-sarjoja), jotka on tarkoitettu Ferrari 488 GTB:n (maantieajoon tarkoitettu sarjatuotantomalli, jota on myyty vuodesta 2015 alkaen) ulkoasun muokkaamiseen enemmän Ferrari FXX K:n näköiseksi.

20. Mansory Design tarjoaa useita eri sarjoja, jotka on tarkoitettu Ferrari 488 GTB:n ulkoasun muokkaamiseen: "Front kit" (etuosat), "Rear kit" (takaosat), "Side set" (sivuosat), "Roof cover" (katon päällys) ja "Rear wing" (takasiipi). Lisäksi se myy "Front kit" -sarjaa kahtena eri versiona, jotka vastaavat Ferrari FXX K:n kahta eri versiota: ensimmäisessä sarjassa konepellin "V" on väriltään musta sen kärkeä lukuun ottamatta, kun taas toisessa versiossa "V" on väriltään täysin musta.

21. Ferrari 488 GTB:n täydellisessä uudelleenvarustelussa suurin osa auton korin näkyvistä osista vaihdetaan. Mansory Design esitteli maaliskuussa 2016 järjestetyssä Geneven (Sveitsi) autonäyttelyssä (Salon international de l'automobile de Genève) tällä tavalla uudelleenvarustellun ajoneuvon, josta se käytti nimeä "Mansory Siracusa 4XX".

22. Ferrari katsoo, että kun Mansory Design tarjoaa tällaisia sarjoja, se loukkaa Ferrarilla yhden tai useamman rekisteröimättömän yhteisömallin haltijana olevia oikeuksia.

23. Ferrari on väittänyt ensisijaisesti, että ns. Front kit -sarjojen tarjoamisella loukataan Ferrarin ensimmäistä rekisteröimätöntä yhteisömallia, joka koskee Ferrarin mallin FXX K osaa, jossa yhdistyvät auton konepellin V:n muotoinen osa, tämän osan keskiosasta kohoava, pituussuunnassa kulkeva evämäinen osa ("strake"), puskuriin kiinnitetty kaksikerroksinen etuspoileri ja keskellä oleva pystysuora palkki, joka yhdistää etuspoilerin konepeltiin. Kyseinen osa mielletään Ferrarin mukaan kokonaisuudeksi, jonka perusteella määräytyvät kyseisen ajoneuvon erityiset "kasvonpiirteet" ja joka yhdistetään mielikuvissa lentokoneisiin tai Formula 1 -autoihin. Ferrarin mukaan tämä rekisteröimätön yhteisömalli on ollut olemassa siitä alkaen, kun Ferrari julkaisi 2.12.2014 päivätyn lehdistötiedotteensa.

24. Ferrari on väittänyt toissijaisesti, että sillä on toinen rekisteröimätön yhteisömalli, joka koskee kaksikerroksisen etuspoilerin ulkoasua ja joka on ollut olemassa siitä alkaen, kun Ferrari julkaisi lehdistötiedotteensa tai viimeistään kun 3.4.2015 julkaistiin video nimeltä "Ferrari FXX K – The Making Of"; Ferrarin mukaan Mansory Design on loukannut tätä rekisteröimätöntä yhteisömallia myös tarjoamalla Front kit -sarjoja.

25. Viimesijaisesti Ferrari on vedonnut kanteensa perusteluina kolmanteen rekisteröimättömään yhteisömalliin, joka koskee Ferrari FXX K:n koko ulkoasua, sellaisena kuin se julkaistiin niin ikään 2.12.2014 päivätyssä lehdistötiedotteessa olleella toisella, viistokulmasta otetulla ajoneuvon kuvalla.

26. Ferrari on vedonnut myös Saksan liittotasavallan alueella myyntiin tarjottujen sarjojen osalta oikeuksiin, joilla sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevissa kilpailuoikeudellisissa säännöksissä annetaan suojaa jäljennöksiä vastaan.

27. Ensimmäisen asteen tuomioistuimessa Ferrari vaati, että tuomioistuin kieltäisi Euroopan unionin laajuisesti riidanalaisten lisäosien valmistamisen, tarjoamisen, markkinoille saattamisen, maahantuonnin, maastaviennin, käytön tai hallussapidon, ja esitti liitännäisvaatimuksia (kirjanpitoasiakirjojen esittäminen, tuotteiden takaisin veto ja hävittäminen, vahingonkorvauksen määrääminen). Landgericht (alueellinen alioikeus, Saksa) hylkäsi kaikki nämä vaatimukset.

28. Ylioikeudessa Ferrari totesi, että sen kieltomääräyksen antamista, takaisin vetoon velvoittamista ja tuotteiden hävittämiseen velvoittamista koskevat vaatimukset olivat menettäneet tarkoituksensa siltä osin kuin ne perustuivat kyseisiin yhteisömalleihin, koska kyseisiin yhteisömalleihin perustuvat oikeudet olivat lakanneet 3.12.2017.³ Ferrari piti sen sijaan edelleenkin voimassa muun muassa vahingonkorvausta koskevat vaatimuksensa.

29. Ylioikeus hylkäsi Ferrarin vaatimukset. Se katsoi muun muassa, että Ferrarin kyseisten rekisteröimättömien yhteisömallien perusteella esittämät vaatimukset olivat perusteettomia. Kyseisen tuomioistuimen mukaan ensimmäistä yhteisömallia, jonka suojaan Ferrari vetosi ja joka koskee tämän ratkaisuehdotuksen 23 kohdassa kuvattua Ferrari FXX K:n osaa, ei ole koskaan ollut olemassa, koska Ferrari ei ole osoittanut, että osa täytti "tiettyä itsenäisyyttä" ja "tiettyä muodon täydellisyyttä" koskevan vähimmäisvaatimuksen. Kyseisen tuomioistuimen mukaan yhtiö oli vain viitannut mielivaltaisesti rajaamaansa ajoneuvon osaan. Myöskään toinen yhteisömalli, jonka suojaan Ferrari vetosi ja joka koskee kaksikerroksisen etuspoilerin ulkoasua, ei ole olemassa, koska se ei myöskään täytä "muodon täydellisyyttä" koskevaa edellytystä. Kyseisen tuomioistuimen mukaan kolmas yhteisömalli, joka koskee Ferrari FXX K:n koko ulkoasua, on toki olemassa, mutta Mansory Design ei ole loukannut sitä.

³ Ks. tältä osin asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 1 kohta, jonka sisältö esitetään tämän ratkaisuehdotuksen 14 kohdassa.

30. Ferrari teki tämän jälkeen Revision-valituksen, jonka Bundesgerichtshof on ottanut tutkittavaksi. Bundesgerichtshof katsoo, että se, miten valitus on ratkaistava siltä osin kuin on kyse vaatimuksista, jotka perustuvat kyseisiin rekisteröimättömiin yhteisömalleihin perustuvien Ferrarin mahdollisten oikeuksien loukkaamiseen, riippuu siitä, miten asetusta N:o 6/2002 on tulkittava.

31. Tarkemmin sanottuna asiassa on ratkaistava, millä edellytyksillä tuotteen osan ulkoasua voidaan suojata kyseisen asetuksen mukaisesti rekisteröimättömänä yhteisömallina.

32. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tässä yhteydessä *yhtäältä* sitä, merkitseekö tuotteen kokonaiskuvan asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu julkiseksi tuleminen sitä, että myös kyseisen tuotteen osien mallit tulevat tunnetuiksi.

33. Jos kyllä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii *toisaalta*, onko tuotteen osan ulkoasu – jotta sitä voidaan pitää erillisenä mallina, joka on erotettavissa koko tuotteen mallista – oltava, kuten ylioikeus on katsonut, tietyssä määrin itsenäinen ja muodoltaan täydellinen siten, että voidaan katsoa, että kyseisen osan ulkoasu ei sulaudu kokonaan kyseisen tuotteen ulkoasuun vaan että siitä saa päinvastoin yleisvaikutelman, joka on itsenäinen suhteessa koko muodosta saatavaan yleisvaikutelmaan.

34. Tässä tilanteessa Bundesgerichtshof on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voiko tuotteen kokonaiskuvan asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 1 kohdassa ja 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettu julkiseksi tulemisesta seurata, että tiettyjä tuotteen osia suojataan erikseen rekisteröimättöminä yhteisömalleina?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Mitä oikeudellista perustetta on sovellettava asetuksen N:o 6/2002 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ja 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yksilöllisen luonteen tutkimisen yhteydessä, kun arvioidaan sellaisen rakennusosan tuottamaa yleisvaikutelmaa, joka – kuten esimerkiksi ajoneuvon korin osa – sisältyy moniosaiseen tuotteeseen? Voidaanko erityisesti antaa ratkaisevaa merkitystä sille, että rakennusosan ulkoasu ei asiantuntevan käyttäjän havainnoissa sulaudu täydellisesti moniosaisen tuotteen ulkoasuun vaan on muodoltaan tietyssä määrin itsenäinen ja täydellinen, mikä mahdollistaa sen, että käyttäjälle voi muodostua kokonaismuodosta riippumaton esteettinen yleisvaikutelma?”

35. Ennakkoratkaisupyyntö, joka on päivätty 30.1.2020, kirjattiin saapuneeksi unionin tuomioistuimen kirjaamoon 4.3.2020. Ferrari, Mansory Design, Tšekin, Italian ja Puolan hallitukset sekä Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia. Nämä asianosaiset ja muut osapuolet ovat myös vastanneet kirjallisesti unionin tuomioistuimen 15.1.2021 esittämiin kysymyksiin.

IV Asian tarkastelu

36. Kuten asetuksen N:o 6/2002 1 artiklasta ilmenee, asetuksessa säädetään kahdesta yhtenäisestä mallityypistä: rekisteröidystä yhteisömallista ja rekisteröimättömästä yhteisömallista. Suojan saamisen aineelliset edellytykset ovat samat molemmissa tapauksissa. Erityisesti asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan mallin on oltava uusi ja luonteeltaan yksilöllinen. Sen sijaan näiden

mallityyppien suojan muodolliset edellytykset eroavat toisistaan. Rekisteröidyn yhteisömallin suojan saaminen edellyttää määritelmällisesti rekisteröintihakemuksen jättämistä. Mallia voidaan sen sijaan suojata rekisteröimättömänä yhteisömallina, jos se on tehty julkiseksi mainitun asetuksen 11 artiklan 2 kohdassa säädetyllä tavalla.⁴

37. Käsiteltävänä olevassa asiassa Ferrari vetoaa Mansory Designia ja WH:ta vastaan nostamassaan loukkauskanteessa eri *rekisteröimättömiin* yhteisömalleihin. Kuten totesin tämän ratkaisuehdotuksen johdannossa, nyt käsiteltävässä asiassa erityistä on se, että pääasian kantaja vetoaa erityisesti⁵ tällaiseen yhteisömalliin, joka koskee Ferrari FXX K:n sellaisen *osan ulkoasua*, joka muodostuu useista korin osista – eli, vielä kertauksena, konepellin V:n muotoisesta kuviosta, tämän osan keskiosasta kohoavasta, pituussuunnassa kulkevasta evämäisestä osasta (”strake”), puskuriin kiinnitetystä kaksikerroksisesta etuspoilerista ja keskellä olevasta pystysuorasta palkista, joka yhdistää etuspoilerin konepeltiin.⁶ Mainittu yhtiö katsoo siis, että sillä on oikeuksia siihen, mitä kutsutaan yleisesti nimellä ”partial design” (osan muotoilu).

38. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, on selvää, että asetuksen N:o 6/2002 nojalla myös pelkkä tuotteen osan ulkoasu voi sellaisenaan saada suojaa rekisteröimättömänä yhteisömallina.

39. Asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohdassa säädetyin määritelmän mukaan asetuksessa tarkoitettuna ”mallina” voidaan nimittäin suojata ”tuotteen *tai sen osan* ulkomuotoa, joka johtuu tuotteen ja/tai sen koristelun piirteistä, erityisesti linjoista, ääriviivoista, väreistä, muodosta, pintarakenteesta ja/tai materiaalista” (kursivointi tässä).

40. Kuten totesin tämän ratkaisuehdotuksen 36 kohdassa, on kuitenkin *yhtäältä* niin, että jotta tuotteen osan ulkoasu voi saada suojaa rekisteröimättömänä yhteisömallina, sen on täytynyt tulla julkiseksi asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdassa säädetyllä tavalla.

41. Pääasiassa Ferrari on vain julkaissut kokonaiskuvia Ferrari FXX K:sta.⁷ Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii näin ollen ensimmäisessä kysymyksessään, olisiko kyseisen yhtiön – jotta kyseisessä 11 artiklassa säädetty edellytys mallin julkiseksi tulemisesta täyttyisi – tullut *tehdä* sen korin osan malli, jonka mallisuojaan se vetoaa, *erikseen julkiseksi*. Jäljempänä A jaksossa esitän perustelut sille, miksi tätä ei mielestäni edellytetä.

42. *Toisaalta* kyseinen tuomioistuin pohtii toisessa kysymyksessään, edellyttääkö se, että tuotteen osan ulkoasu voi saada suojaa yhteisömallina, sitä, että tuotteen osan ulkoasun on oltava tiettyssä määrin itsenäinen ja täydellinen suhteessa koko tuotteen ulkoasuun. Lyhyesti sanottuna kyseinen tuomioistuin pohtii siis, onko mallin luoneen mahdollisuudelle jakaa tuotteensa ulkoasu eri osiin, joita kutakin suojataan itsenäisesti, asetettu tiettyjä rajoituksia. Tarkastelen tätä vaikeaa kysymystä jäljempänä B jaksossa.

43. Ennen tätä minun on kuitenkin käsiteltävä vielä yhtä seikkaa. Vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on viitannut ensimmäisessä kysymyksessään ja ennakkoratkaisupyyntönsä perusteluissa asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohdassa tarkoitettuun tuotteen osan

⁴ Ks. asetuksen N:o 6/2002 1 artiklan 2 kohdan a ja b alakohta.

⁵ Tässä ratkaisuehdotuksessa esittämässäni analyysissä keskityn toiseikkojen osalta malliin, johon Ferrari *ensisijaisesti* vetoaa vaatimustensa tueksi, ja jätän huomiotta mallit, joihin Ferrari vetoaa toissijaisesti tai viimesijaisesti, paitsi silloin, kun ne on syytä mainita.

⁶ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 23 kohta.

⁷ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 17 kohta.

käsitteeseen, kyseinen tuomioistuin on myös todennut, että pääasiassa kyseessä olevat Ferrari FXX K:n korin osat ovat mainitun asetuksen 3 artiklan c alakohdassa ja 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja ”moniosaisen tuotteen osia”.

44. Muistutan, että unionin tuomioistuin totesi tuomiossaan Acacia ja D’Amato,⁸ että koska asetuksessa N:o 6/2002 ei ole määritelty moniosaisen tuotteen osien käsitettä, käsitteellä tarkoitetaan moninaisia osia, jotka on tarkoitettu koottavaksi teollisesti tai käsityönä valmistetuksi moniosaiseksi tuotteeksi ja jotka voidaan korvata tällaisen tuotteen purkamisen ja uudelleen kokoamisen mahdollistavalla tavalla ja joiden puuttuessa moniosaista tuotetta ei voitaisi käyttää tavanomaisella tavalla.

45. Unionin tuomioistuin katsoi näin ollen, että auton vanne on luokiteltava ”moniosaisen tuotteen osaksi”, koska tällainen vanne on osa moniosaista tuotetta, joka on auto, eikä tätä tuotetta voitaisi sen puuttuessa käyttää tavanomaisella tavalla.⁹

46. Vastaavasti korin osat on mielestäni luokiteltava ”moniosaisen tuotteen osiksi”, jos yhtäältä nämä osat voidaan korvata toisilla ja jos toisaalta kyseisen auton tavanomainen käyttö edellyttää, että osat ovat paikallaan.

47. Ferrari on kuitenkin riitauttanut sen, että tuotteen osat on luokiteltu tällä tavalla asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan c alakohdassa ja 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuiksi osiksi, koska Ferrarin mukaan ne korin osat, joita pääasiassa kyseessä olevat mallit koskevat, eivät täytä näitä edellytyksiä.

48. On ilmeistä, että tämän kysymyksen, joka liittyy tosiseikkojen arviointiin, ratkaiseminen ei ole unionin tuomioistuimen tehtävä. Tämän ratkaiseminen kuuluu tarvittaessa ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle.

49. Ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneet asianosaiset ja osapuolet, joilta unionin tuomioistuin on tiedustellut asiasta, ovat kuitenkin yhtä mieltä siitä, että mainittuun kysymykseen annettavalla vastauksella ei ole ratkaisevaa merkitystä vastattaessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin.

50. Kuten Ferrari ja Puolan hallitus ovat lähinnä esittäneet, asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohdassa tarkoitettuna mallina voidaan nimittäin suojata sekä koko tuotteen että tuotteen osan ulkoasua, mukaan lukien moniosaisen tuotteen rakennusosan tai jopa moniosaisen tuotteen rakennusosan osan ulkoasua.

51. Käsiteltävässä asiassa esitettyjen kysymysten kannalta merkityksellistä on mielestäni lähinnä se, että Ferrari vetoaa ”tuotteen osan” ulkoasua koskevaan rekisteröimättömään yhteisömalliin. Sillä, onko kyseinen tuote ”moniosainen” ja muodostuuko kyseinen tuotteen osa moniosaisen tuotteen osien määritelmän mukaisista rakennusosista, ei sitä vastoin ole ratkaisevaa merkitystä vastattaessa esitettyihin kysymyksiin. Käytän siis jäljempänä lähinnä ilmaisuja ”tuote” ja ”tuotteen osa”.

⁸ Tuomio 20.12.2017 (C-397/16 ja C-435/16, EU:C:2017:992, 65 kohta).

⁹ Ks. tuomio 20.12.2017, Acacia ja D’Amato (C-397/16 ja C-435/16, EU:C:2017:992, 66 kohta).

A Tuotteen osien mallien asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu julkiseksi tuleminen (ensimmäinen kysymys)

52. Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelelee lähinnä, onko asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että auton ulkoasun kaltaisen koko tuotteen mallin julkiseksi tuleminen voi merkitä myös, että tämän tuotteen osan, kuten kyseisen auton korin tietyistä osista koostuvan ulkoasun, malli on tullut julkiseksi, ja jos voi, millä edellytyksillä näin voi olla.

53. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut pääasiassa, että kun Ferrari on julkaissut kaksi kokonaiskuvaa mallistaan FXX K, se on tehnyt koko kyseisen auton mallin julkiseksi asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Kyseisessä säännöksessä asetetut edellytykset siis täyttyvät kyseisen mallin osalta.¹⁰

54. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo kuitenkin, että tämän julkiseksi tulemisen nojalla voidaan suojata ainoastaan mainittua koko kyseisen auton eli FXX K:n mallia. Koko auton mallin julkiseksi tuleminen ei merkitse sen osien mallien julkiseksi tulemistä. Kyseinen tuomioistuin, jota Mansory Design, Puolan hallitus ja komissio tukevat, katsoo, että jotta tällaisen osan ulkoasua voitaisiin sellaisenaan suojata rekisteröimättömänä yhteisömallina, osan ulkoasu olisi *tehtävä erikseen julkiseksi*. Kyseisen tuomioistuimen mukaan asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdan tällaisella tulkinnalla taattaisiin oikeusvarmuus, koska kohdeyleisö ja erityisesti talouden toimijat voisivat helposti ja yksiselitteisesti päätellä oikeudenhaltijan julkiseksi tekemien kuvien perusteella, mikä on sen suojan kohde, johon oikeudenhaltija aikoo vedota.

55. Käytännössä Ferrarin olisi siis pitänyt julkaista FXX K:n kokonaiskuvien lisäksi yksi tai useampi kuva, joissa olisi keskitytty erityisesti mainitun auton siihen osaan, jolle Ferrari vaatii suojaa rekisteröimättömänä yhteisömallina, tai tehdä näihin kokonaisvalokuviin merkintöjä, joiden avulla kyseinen malli olisi voitu helposti tunnistaa, esimerkiksi rajaamalla kyseiset osat värien, kontrastien, nuolien tai viivojen avulla.

56. En yhdy tähän käsitykseen. Katson Ferrarin sekä Tšekin ja Italian hallitusten tavoin, että koko tuotteen mallin asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu julkiseksi tekeminen voi merkitä myös, että tämän tuotteen osan malli on tullut julkiseksi. Toisin sanoen mallin erillinen julkiseksi tekeminen ei missään tapauksessa ole ennakkoedellytys sille, että tällaisen osan mallia voitaisiin suojata rekisteröimättömänä yhteisömallina.

57. Huomautan tässä yhteydessä *ensinnäkin*, että asetuksen N:o 6/2002 11 artikla ei sisällä mitään erityissääntöä, joka koskisi tietyn tuotteen osan mallin julkiseksi tulemistä.

58. Tarkemmin sanottuna kyseisen asetuksen 11 artiklan 2 kohdassa määritellään yksi ainoa arviointiperuste, jonka perusteella ratkaistaan, onko malli tullut julkiseksi, ja jota sovelletaan kaikkiin malleihin riippumatta siitä, sovelletaanko niitä tai sisältyvätkö ne tuotteisiin tai tuotteen osiin: sen mukaan malli on tullut julkiseksi, jos malli on ”julkaistu, asetettu näytteille, sitä on käytetty liiketoiminnassa tai se on muuten julkistettu siten, että se on voinut kohtuudella tulla – – kyseisellä alalla toimivien tahojen tietoon tavanomaisen liiketoiminnan yhteydessä”.

¹⁰ Erityisesti on pidettävä näytettynä, että kyseisten valokuvien julkaiseminen on voinut kohtuudella tulla kyseisellä alalla toimivien tahojen tietoon.

59. Kuten Ferrari sekä Tšekin ja Italian hallitukset ovat perustellusti todenneet, kyseisen säännöksen sanamuoto ei siis edellytä, että tuotteen osien mallit tehtäisiin erikseen tunnetuiksi. Mikään kyseisessä sanamuodossa ei viittaa siihen, että olisi suljettu pois mahdollisuus siitä, että yhden kuvan julkaiseminen merkitsee, että koko tuotteen malli ja tuotteen osien malli ovat tulleet julkiseksi samaan aikaan. Unionin lainsäätäjä olisi kuitenkin voinut halutessaan säätää tätä koskevasta edellytyksestä.

60. *Toiseksi* samasta 11 artiklan 2 kohdasta ilmenee, että malli tulee julkiseksi, kun se julkistetaan siten, että malli voi ”kohtuudella tulla” unionissa ”kyseisellä alalla toimivien tahojen tietoon” tavanomaisen liiketoiminnan yhteydessä.¹¹ Kyse on siis lähinnä sen arvioimisesta, onko kohtuullista olettaa, että kyseinen malli on voinut tulla mainittujen kyseisellä alalla toimivien tahojen tietoon.¹²

61. Katson, että tietyissä olosuhteissa alalla toimivat tahot voivat kohtuudella saada tietoonsa koko tuotteen osan ulkoasu, kun kyseisen tuotteen ulkoasu julkistetaan, kuten Ferrari on todennut.

62. Pääasian olosuhteet ovat hyvä esimerkki tästä. Muistutan, että Ferrari vetoaa julkiseksi tekemistä merkitsevänä toimenä siihen, että se on julkaissut FXX K:sta kaksi valokuvaa, mukaan lukien etuprofilikuvan.¹³ Viimeksi mainitussa valokuvassa näkyy muun muassa kyseisen auton konepellin ja spoilerin ulkoasu.

63. Näin ollen minusta vaikuttaa siltä, että jollei kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvasta tosiseikkojen arvioinnista muuta johdu, on kohtuullista olettaa, että sen osan malli, johon Ferrari vetoaa, – mukaan lukien Ferrari FXX K:n konepellin keskiosassa oleva V:n muotoinen osa – on voinut tulla alalla toimivien tahojen tietoon kyseisen valokuvan julkaisemisen perusteella.¹⁴ Vastaavasti kyseisen auton sivuprofiilin julkaisemisen perusteella kyseiset tahot ovat voineet kohtuudella saada tietoonsa esimerkiksi kyseiseen autoon asennettujen renkaiden vanteiden mallin.

64. Kuten Tšekin hallitus on todennut, se, että koko tuotteen mallin julkiseksi tuleminen merkitsee myös kyseisen tuotteen osan mallin julkiseksi tulemistä, edellyttää tietenkin, että kyseisen osan ulkoasu on *selvästi tunnistettavissa* kyseisen julkiseksi tekemisen yhteydessä.¹⁵ Muussa tapauksessa se ei voi kohtuudella tulla tässä yhteydessä alalla toimivien tahojen tietoon, kuten asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdassa edellytetään.

65. Toisin sanoen silloin, kun malli – kuten käsiteltävässä asiassa – tehdään julkiseksi julkaisemalla tuotteesta valokuva, sen osan mallin, johon vedotaan, piirteiden – esimerkiksi sen linjojen, ääriivioiden, värien jne.¹⁶ – on oltava *selvästi näkyvissä* tässä valokuvassa.

¹¹ Alalla toimivien tahojen käsitteestä ks. tuomio 13.2.2014, H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, 27–30 kohta).

¹² On nimittäin niin, että vaikka asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdan sanamuodossa viitataan siihen, onko *julkiseksi tekeminen* (julkaiseminen, näytteille asettaminen jne.) voinut kohtuudella tulla alalla toimivien tahojen tietoon, minusta näyttää siltä, että kyseisen arviointiperusteen mukaan on laajemmin arvioitava, voiko kyseinen *malli* voinut kohtuudella tulla kyseisten alalla toimivien tahojen tietoon. Ks. vastaavasti tuomio 13.2.2014, H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, 25 ja 29 kohta).

¹³ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 17 kohta.

¹⁴ Muistutan tältä osin, että on pidettävä näytettynä, että kyseisten valokuvien julkaiseminen on voinut kohtuudella tulla kyseisellä alalla toimivien tahojen tietoon (ks. tämän ratkaisuehdotuksen alaviite 10).

¹⁵ Analogisena tulkintana ks. Ruhl, O. ja Tolkmitt, J., *Gemeinschafts-geschmacksmuster – Taschenkommentar – 3. Auflage*, Wolters Kluwer, Alphen aan den Rijn, 2019, s. 423.

¹⁶ Muistutan, että asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohdassa säädetään, että ”mallilla” tarkoitetaan ”tuotteen tai sen osan ulkomuotoa, joka johtuu tuotteen ja/tai sen koristelun piirteistä, erityisesti linjoista, ääriviivoista, väreistä, muodosta, pintarakenteesta ja/tai materiaalista”.

66. Näin ollen on esimerkiksi ilmeistä, ettei Ferrari FXX K:n takaprofilikuvan julkaiseminen olisi voinut merkitä, että myös kyseisen auton konepellin V:n muotoisen osan malli olisi tullut julkiseksi. Vastaavasti on katsottava, että malli ei tule julkiseksi, jos alalla toimivat tahot eivät voi selvästi tunnistaa kyseisen osan ulkoasua julkaistun kuvan perusteella esimerkiksi, koska osan kuva on liian pieni tai huonolaatuinen tai osa on osittain toisen osan peitossa.

67. Tässä ei ole varsinaisesti mitään uutta, koska tätä selvää tunnistettavuutta koskevaa vaatimusta sovelletaan mielestäni *aina*, kun malli tehdään julkiseksi asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla, riippumatta siitä, onko kyseessä tuote, joka ei ole moniosainen, moniosainen tuote vai tuotteen osa. Käsiteltävästä tilanteesta riippumatta mallin nimittäin katsotaan tulleen julkiseksi vain, jos kyseinen malli on kohtuudella voinut tulla kyseisellä alalla toimivien tahojen tietoon tavanomaisen liiketoiminnan yhteydessä.¹⁷ Mielestäni tämä edellytys merkitsee välttämättä sitä, että julkiseksi tekemisen yhteydessä mallista on esitettävä riittävä *selvä* kuva.

68. *Kolmanneksi* asetuksen N:o 6/2002 johdanto-osan 16 ja 25 perustelukappaleesta ilmenee, että kun unionin lainsäätäjä otti käyttöön rekisteröimättömyyden yhteisömallia koskevan järjestelmän, sen tarkoituksena oli innovoinnin edistämisen nimissä¹⁸ suojata malleja, joita sovelletaan tai jotka sisältyvät tuotteisiin, joilla on lyhyt taloudellinen elinkaari,¹⁹ ja joille mallit luoneet haluavat saada nopeaa ja tehokasta suojaa ilman rekisteröintimuodollisuuksia.

69. Siten tämän asetuksen 1 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla on niin, että jos suojan saamisen aineelliset edellytykset täyttyvät, malleja suojataan automaattisesti rekisteröimättöminä yhteisömallina – eikä suoja edellytä muiden muodollisuuksien noudattamista – siitä hetkestä alkaen, kun ne tehdään julkisiksi asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdassa säädettyjen edellytysten mukaisesti.

70. Kuten Ferrari sekä Tšekin ja Italian hallitukset perustellusti väittävät, edellytys siitä, että malleja luoneiden olisi tehtävä erikseen tunnetuiksi tuotteidensa kaikki osat, jotta kyseisten osien malleja suojattaisiin omina malleinaan, olisi vastoin yksinkertaisuuden ja nopeuden tavoitetta, joka on, kuten juuri muistutin, ollut perusteena rekisteröimättömien yhteisömallien suojaamiselle.²⁰ Tämä merkitsisi, että järjestelmässä, jonka tarkoituksena on muodollisuuksien välttäminen, edellytettäisiin sen osoittamista, että tietyt muodollisuudet on suoritettu.

71. *Neljänneksi* ehdottamaani tulkintaa tukee systemaattinen perustelu.

72. Tältä osin on todettava, että asetuksessa N:o 6/2002 mallin julkiseksi tulemisella on kaksi oikeudellista seurausta. *Ensinnäkin*, kuten totesin edellä, julkiseksi tulemisen perusteella malli voi saada suojaa rekisteröimättömänä yhteisömallina. *Toiseksi* arvioitaessa – rekisteröidyn tai

¹⁷ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen alaviite 12.

¹⁸ Yleisesti on todettava, että ottamalla käyttöön yhtenäistetyt yhteisömallia koskevan järjestelmän unionin lainsäätäjä pyrki tarjoamaan tehokasta ja yhdenmukaista teollisten mallien suojaa koko jäsenvaltioiden alueella paitsi rohkaistakseen yksittäisiä muotoilijoita antamaan oman panoksensa unionin osaamiseen tällä alalla myös edistääkseen innovointia sekä uusien tuotteiden kehittelyä ja niiden tuotantoon tehtäviä investointeja. Ks. asetuksen N:o 6/2002 johdanto-osan 1, 5, 7 ja 29 perustelukappale sekä tuomio 27.9.2017, Nintendo (C-24/16 ja C-25/16, EU:C:2017:724, 73 kohta) ja tuomio 8.3.2018, DOCERAM (C-395/16, EU:C:2018:172, 28 kohta).

¹⁹ Toisin kuin Puolan hallitus väittää, se, että rekisteröimättömiä yhteisömallia koskeva järjestelmä on otettu käyttöön erityisesti sellaisia tuotteita varten, joilla on lyhyt taloudellinen elinkaari – jotka ovat tyypillisesti tuotteita, joiden ulkoasu muuttuu nopeasti muodin mukana, kuten esimerkiksi vaatteita –, ei merkitse, että Ferrari FXX K:n kaltaisen auton, joka a priori ei kuulu tähän tuoteryhmään, osan ulkoasu ei voisi saada suojaa rekisteröimättömänä yhteisömallina. Tältä osin on riittävää todeta, että unionin lainsäätäjä ei ole asetuksessa N:o 6/2002 säätänyt erottelusta sellaisten tuotetyyppien välillä, joiden ulkoasua voidaan suojata rekisteröimättömänä yhteisömallina.

²⁰ Ks. tuomio 19.6.2014, Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, 42 kohta).

rekisteröimättömän – yhteisömallin suojan saamisen aineellisia edellytyksiä siitä, että samanlainen malli tai malli, josta saa saman yleisvaikutelman kuin mallista, jolle suojaa vaaditaan, on tullut julkiseksi aikaisemmin, seuraa, että viimeksi mainittu malli ei voi olla uusi (asetuksen 5 artikla) ja/tai luonteeltaan yksilöllinen (asetuksen 6 artikla), eikä sille voida antaa suojaa yhteisömallina. Tämän arvioinnin osalta mainitun asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetty julkiseksi tulemisen määritelmä vastaa asetuksen 11 artiklan 2 kohdassa säädettyä julkiseksi tulemisen määritelmää.²¹ Molemmissa säännöksissä säädetään muun muassa samasta arviointiperusteesta, joka koskee sitä, että malli on voinut tulla alalla toimivien tahojen tietoon.²² Koska ei ole viitteitä siitä, että unionin lainsäätäjä olisi tarkoittanut toisin, julkiseksi tulemistä koskevaa edellytystä on siis tulkittava samalla tavalla molempien säännösten yhteydessä.

73. Kuten Ferrari väittää, on niin, että jos unionin tuomioistuin katsoisi nyt käsiteltävässä asiassa, että se, että mallin luonut julkaisee koko tuotettaan esittävän valokuvan, ei merkitse kyseisen tuotteen osan mallin julkiseksi tulemistä, vaikka kyseinen valokuva on kohtuudella voinut tulla alalla toimivien tahojen tietoon ja vaikka kyseinen malli on selvästi tunnistettavissa siitä, seuraisi tästä tulkinnasta, että kolmannet voisivat myöhemmin itse vaatia osan mallille suojaa yhteisömallina. Tämän tulkinnan mukaan mallin alkuperäinen julkaiseminen ei nimittäin merkitsisi, että malli on tehty asetuksen N:o 6/2002 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla aikaisemmin julkiseksi siten, että myöhempää mallia ei voida pitää uutena eikä sitä voida rekisteröidä. Tällainen tulkinta ei edistäisi mallien *innovointia* kyseisen asetuksen johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa tarkoitettulla tavalla, vaan se edistäisi olemassa olevien mallien *jäljentämistä*.²³

74. Viidenneksi totean, että en sen sijaan ole vakuuttunut ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämästä argumentista, johon Mansory Design, Puolan hallitus ja komissio ovat yhtyneet ja jonka mukaan edellä ehdotettu tulkinta on oikeusvarmuuden vaatimusten vastainen. Kyseisen jo edellä tämän ratkaisuehdotuksen 54 kohdassa esitetyn argumentin mukaan on niin, että jos auton koko ulkoasun julkiseksi tekemisestä seuraisi, että auton osa-alueita tai rakennusosia, kuten puskuria, merkkivaloja jne., suojattaisiin rekisteröimättöminä yhteisömalleina, talouden toimijoiden olisi vaikea päätellä, mikä on sen mallisuojaan kohde, johon mallin luonut vetoaa. Tällainen epävarmuus uhkaisi tehdä innovoinnista vähemmän houkuttelevaa.

75. Selvyiden vuoksi totean, että asiallisesti olen tietenkin samaa mieltä siitä, että tekemällä tuotteen osan malli erikseen julkiseksi voidaan vahvistaa oikeusvarmuutta sekä käyttäjien että kyseisen mallin luoneen tahon näkökulmasta. Malleja luovat tahot voivat siis vapaasti tehdä mallin julkiseksi tällä tavalla erikseen. Käsiteltävässä asiassa Ferrarin olisi tällöin ollut vielä helpompi osoittaa, että kyseinen malli oli voinut kohtuudella tulla alalla toimivien tahojen tietoon asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla.²⁴

²¹ Asetuksen N:o 6/2002 7 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Sovellettaessa 5 ja 6 artiklaa mallin katsotaan tulleen [julkiseksi], jos se on julkaistu – –, asetettu näytteille, jos sitä on käytetty liiketoiminnassa tai se on muulla tavoin julkistettu tapauksen mukaan joko ennen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tai ennen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 6 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja ajankohtia, paitsi silloin, kun nämä toimet eivät kohtuudella ole voineet tulla [unionissa] alalla toimivien tahojen tietoon tavanomaisen liiketoiminnan yhteydessä. – –”

²² Ainoa ero on, että kyseinen arviointiperuste on muotoiltu kielteisesti ensin mainitussa säännöksessä ja positiivisesti jälkimmäisessä säännöksessä.

²³ Käytännössä tällainen tulkinta kannustaisi talouden toimijoita käymään tarkasti läpi esimerkiksi erityisalojen lehdissä julkaistut tuotekuvat, valitsemaan niiden joukosta tuotteiden osien malleja ja mahdollisesti itse hakemaan rekisteröintiä kyseisten osien ulkoasujen malleille.

²⁴ Toisin sanoen tuotteen osan mallin erillisellä julkiseksi tekemisellä malleja luoneet voivat *käytännössä* varmistua siitä, että kyseinen malli on tullut alalla toimivien tahojen tietoon.

76. Se, että malleja luoville asetettaisiin kolmansien oikeusvarmuuden nimissä tällainen vaatimus mallin erillisestä julkiseksi tekemisestä, merkitsisi mielestäni kuitenkin sitä, että jätettäisiin huomiotta tasapaino, johon unionin lainsäätäjä on pyrkinyt rekisteröimättömien yhteisömallien suojaa koskevalla järjestelmällä, jolle on ominaista se, että rekisteröimättömien yhteisömallien osalta oikeusvarmuuden taso on *luonnostaan* matalampi kuin rekisteröityjen yhteisömallien suojan yhteydessä.

77. Kuten edellä totesin, se, että rekisteröimättömistä yhteisömalleista ei määritelmällisesti esitetä muodollista rekisteröintihakemusta, merkitsee nimittäin väistämättä, että niihin liittyy tietynasteista oikeudellista epävarmuutta kolmansien näkökulmasta. Rekisteröimättömien yhteisömallien osalta talouden toimijoiden käytössä ei ole – toisin kuin on rekisteröityjen mallien osalta – julkista rekisteriä, jonka avulla ne voisivat selkeästi ja täsmällisesti saada tietoonsa oikeudet, joihin oikeudenhaltijat saavat vedota malliensa osalta.²⁵ Siten mallisuojaan tarkka kohde on vaikeampi tunnistaa ennalta silloin, kun mallia ei ole rekisteröity.²⁶ Usein mallin luonut yksilöi vasta loukkauskanteen yhteydessä, vaatiiko se suojaa koko tuotteen ulkoasun vai ainoastaan kyseisen tuotteen osan ulkoasun perusteella.²⁷

78. Tämän vastinparina on se, että mallisuoja on heikompaa ja siten myös mallin luoneen oikeusvarmuuden taso on alhaisempi. *Yhtäältä* rekisteröimättömän yhteisömallin haltijalle annettavan suojan ulottuvuus on rajallinen, kuten Ferrari on perustellusti todennut. Aineellisesti asetuksen N:o 6/2002 19 artiklan 2 kohdan mukaan suojaa annetaan *ainoastaan* mallin ”jäljentämistä” vastaan.²⁸

79. *Toisaalta* rekisteröimättömän yhteisömallin suoja on voimassa suhteellisen lyhyen ajan, koska asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 1 kohdan mukaan mallia suojataan kolmen vuoden ajan siitä päivästä lukien, jona malli on ensimmäistä kertaa tullut julkiseksi.²⁹

80. En myöskään näe syytä liioitella oikeusvarmuus- ja innovointiriskejä, joita liittyy edellä ehdottamaani tulkintaan, jonka mukaan koko tuotteen mallin julkiseksi tuleminen voi sellaisenaan merkitä, että kyseisen tuotteen osan malli tulee julkiseksi.

²⁵ Ks. tuomio 5.7.2018, Mast-Jägermeister v. EUIPO (C-217/17 P, EU:C:2018:534, 52–54 kohta). Rekisteröidyn mallin haltijalleen antaman suojan tarkka kohde on määritettävä nimenomaan rekisteröinnin yhteydessä. Näin ollen mielestäni on niin – vaikka tällä kysymyksellä ei olekaan merkitystä pääasiassa annettavan ratkaisun kannalta –, että kun otetaan huomioon asetuksen N:o 6/2002 35 ja 36 artikla, joissa säädetään mallin (yksikössä) rekisteröimisestä, koko tuotetta koskevan mallin rekisteröintihakemus ei voi kattaa liitännäisesti kyseisen tuotteen osan mallia, kuten myös ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuim on todennut. Lisäksi kyseisen asetuksen 37 artiklassa säädetään nimenomaisesti yhteistä rekisteröintiä koskevista hakemuksista.

²⁶ Ks. tuomio 19.6.2014, Karen Millen Fashions (C-345/13, EU:C:2014:2013, 43 kohta).

²⁷ Tarvittaessa loukkauskanteen kantaja voi tässä tarkoituksessa korostaa kuvassa, jonka se esittää vaatimustensa tueksi, mallia, jolle se vaatii suojaa, rajaamalla sen värien, kontrastien, nuolien tai viivojen avulla. Näin tuomioistuim ja vastaaja voivat helposti ymmärtää, mikä on vaaditun suojan tarkka kohde. Tältä osin asetuksen N:o 6/2002 85 artiklan 2 kohdassa säädetään, että loukkauskanteen yhteydessä väitetyt rekisteröimättömän mallin pätevyysoletaman soveltaminen edellyttää, että kantaja osoittaa, miten hänen yhteisömallinsa on luonteeltaan yksilöllinen. Unionin tuomioistuim on jo katsonut, että tämä edellytys johtuu nimenomaan ”tarpeesta määrittää – – mainitun ryhmän osalta – – [vaaditun] suojan tarkka kohde” (tuomio 19.6.2014, Karen Millen Fashions, C-345/13, EU:C:2014:2013, 43 kohta).

²⁸ Vertailun vuoksi todettakoon, että rekisteröidyllä yhteisömallilla annetaan suojaa kaikkea mallin ”käyttöä” vastaan, ja kyseinen käytön käsite määritellään asetuksen N:o 6/2002 19 artiklan 1 kohdassa. Tältä osin asetuksen johdanto-osan 21 perustelukappaleesta ilmenee, että unionin lainsäätäjän tarkoituksena oli antaa rekisteröidyille yhteisömalleille parempaa oikeussuojaa kuin rekisteröimättömille yhteisömalleille.

²⁹ Asetuksen N:o 6/2002 12 artiklan mukaan rekisteröityä yhteisömallia voidaan sen sijaan suojata 25 vuoden ajan rekisteröintihakemuksen tekemispäivästä lukien.

81. Nimittäin *yhtäältä* on niin – kuten esitin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 64–67 kohdassa –, että jotta edellytys siitä, että malli on voinut tulla alalla toimivien tahojen tietoon, täytyisi, tuotteen osan mallin on oltava *selvästi tunnistettavissa*, kun koko tuotteen malli tehdään julkiseksi, mikä vähentää oikeudellisen epävarmuuden riskiä.

82. *Toisaalta* innovoinnin osalta on – sen lisäksi, mitä jo totesin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 73 kohdassa – pidettävä mielessä, että asetuksen N:o 6/2002 19 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan sitä, että kolmas käyttää rekisteröimätöntä yhteisömallia ilman mallin haltijan suostumusta, ei pidetä kyseisen mallin ”jäljentämisestä” johtuvana, ”jos se on seurausta itsenäisestä luovasta työstä, jonka tekijän voidaan kohtuudella olettaa olleen tietämätön mallin haltijan [julkiseksi] tekemästä mallista”.

83. Näin ollen malleja luovat tahot voivat jatkaa innovointia pelkäämättä, että ne vahingossa loukkaavat rekisteröimättömiä yhteisömalleja. Vaikka ne loisivatkin malleja, joista saa samanlaisen yleisvaikutelman kuin aiemmin julkiseksi tulleesta suojatusta mallista,³⁰ ne voivat osoittaa toimineensa vilpittömässä mielessä³¹ ja välttää siten kaiken vastuun.

84. *Viimeiseksi* katson, että tässä ratkaisuehdotuksessa ehdotettua tulkintaa ei horjuta myöskään Mansory Designin, Puolan hallituksen ja komission esittämä argumentti, jonka mukaan sitä, täyttääkö malli yhteisömallisuojaan aineelliset edellytykset, ei voida arvioida sellaisen valokuvan perusteella, jossa ei näy ainoastaan tuotteen sen osan malli, jonka mallisuojaan vedotaan, vaan koko kyseisen tuotteen ulkoasu.

85. Kuten unionin tuomioistuimet ovat todenneet rekisteröityjen yhteisömallien mitättömäksi julistamista koskevien vaatimusten yhteydessä,³² on toki niin, että arvioitaessa vaatimusten perusteena olevan mallin uutuutta ja yksilöllistä luonnetta tuomioistuimen on voitava vertailla mallia luotettavasti aikaisempaan malliin, johon mitättömäksi julistamista koskevan vaatimuksen esittäjä on vedonnut. Tässä yhteydessä on siis keskeistä, että tuomioistuimen käytettävissä on aikaisemmasta mallista kuva, jonka perusteella malli on tunnistettavissa täsmällisesti ja varmasti. Mitättömyysvaatimuksen tekijän on siis toimitettava yksi tai useampi täsmällinen ja täydellinen kuva mainitusta mallista.³³ Lisäksi käytettävissä on oltava vaatimusten perusteena olevan mallin kuva, jonka on oltava laadultaan sellainen, että yksityiskohdat kohteesta, jolle mallisuoja vaaditaan, ovat selvästi erotettavissa.³⁴

86. Mielestäni koko tuotetta esittävän valokuvan perusteella voidaan kuitenkin suorittaa tällainen vertailu kyseisen tuotteen osan mallin osalta, jos – kuten totesin tämän ratkaisuehdotuksen 64–66 kohdassa – mallin piirteet *näkyvät selvästi* tässä valokuvassa. Tällaisen kuvan perusteella voidaan hahmottaa mallin ulkoasu ja havaita sen mahdolliset esteettiset tai koristeluerot

³⁰ Ks. asetuksen N:o 6/2002 10 artikla ja tämän ratkaisuehdotuksen 94 ja 95 kohta.

³¹ Huomaan, että todistustaakka siitä, että kiistanalainen käyttö johtuu rekisteröimättömän yhteisömallin ”jäljentämisestä”, on kyseisen mallin haltijalla, kun taas vastapuolen on näytettävä toteen, että kiistanalainen käyttö ”on seurausta itsenäisestä luovasta työstä”. Ks. tuomio 13.2.2014, H. Gautzsch Großhandel (C-479/12, EU:C:2014:75, 41 kohta).

³² Ks. asetuksen N:o 6/2002 24 artikla ja sitä seuraavat artiklat. Asetuksen 24 artiklan 3 kohdasta ilmenee, että tuomioistuin tutkii, täyttääkö rekisteröimätön yhteisömalli mallisuojaan aineelliset edellytykset, jos loukkauskanteen vastapuoli nostaa vastakanteen ja vetoaa aikaisemman mallin mitättömyyteen yhteisömallia koskevan loukkauskanteen yhteydessä.

³³ Ks. mm. tuomio 21.9.2017, Easy Sanitary Solutions ja EUIPO v. Group Nivelles (C-361/15 P ja C-405/15 P, EU:C:2017:720, 64 ja 65 kohta) ja tuomio 24.10.2019, Atos Medical v. EUIPO – Andreas Fahl Medizintechnik-Vertrieb (Lääkelaastarit) (T-559/18, ei julkaistu, EU:T:2019:758, 40 ja 43 kohta).

³⁴ Mallin rekisteröintihakemuksista ks. yhteisömallista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 6/2002 täytäntöönpanosta 21.10.2002 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2245/2002 (EUVL 2002, L 341, s. 28) 4 artiklan 1 kohdan e alakohta ja tuomio 5.7.2018, Mast-Jägermeister v. EUIPO (C-217/17 P, EU:C:2018:534, 47–55 kohta).

aikaisempaan malliin verrattuna ja näin ollen arvioida mallin uutuutta ja yksilöllistä luonnetta. Näin ei sen sijaan ole silloin, kun kuva on liian pieni tai huonolaatuinen tai kun malli, jonka suojaan vedotaan, on kuvassa osittain toisen osan peitossa.³⁵

87. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen kysymykseen, että asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että koko tuotteen mallin, kuten auton ulkoasun, julkiseksi tuleminen merkitsee myös kyseisen tuotteen osan mallin, kuten tiettyjen kyseisen auton korin osien ulkoasun, julkiseksi tulemistakin, kunhan viimeksi mainittu malli on selvästi tunnistettavissa sillä hetkellä, kun tuote tehdään julkiseksi.

B Kysymys siitä, voidaanko asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohdassa tarkoitettulle tuotteen osalle vaatia mallisuoja (toinen kysymys)

88. Jos unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen kysymykseen ehdottamallani tavalla myöntävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustele toisella kysymyksellään, mitä oikeudellista arviointiperustetta on sovellettava asetuksen N:o 6/2002 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa ja 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yksilöllisen luonteen tutkimisen yhteydessä, kun arvioidaan sellaisen mallin tuottamaa yleisvaikutelmaa, jolla suojataan moniosaiseen tuotteeseen sisältyviä osia, kuten esimerkiksi auton korin osia.

89. Esitin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 43–51 kohdassa perustelut sille, miksi käsiteltävässä asiassa ei mielestäni ole merkitystä sillä, muodostuuko Ferrari FXX K:n osa, jonka ulkoasulle kyseinen yhtiö vaatii rekisteröimättömän yhteisömallin suojaa, ”moniosaiseen tuotteeseen” sisältyvistä rakennusosista vai ei. Käytän siis jäljempänä tässä jaksossa edelleenkin tuotteen osan käsitettä.

90. Minusta näyttää siltä, että toisen kysymyksen selventämiseksi on tarpeen esittää joitakin yleisiä huomioita.

91. Kuten totesin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 36 kohdassa, on niin, että kun malleille vaaditaan suojaa rekisteröityinä tai rekisteröimättöminä yhteisömalleina, yksi mallisuojan myöntämisen aineellisista edellytyksistä on mallin ”yksilöllinen luonne”. Asetuksen N:o 6/2002 6 artiklan mukaan mallia pidetään luonteeltaan yksilöllisenä, jos asiantuntevan käyttäjän³⁶ siitä saama yleisvaikutelma eroaa yleisvaikutelmasta, jonka hän on saanut muista malleista, jotka ovat aiemmin tulleet julkisiksi.

92. Kuten edellä tämän ratkaisuehdotuksen 85 kohdassa jo esitin, tämän edellytyksen arvioimiseksi on siis tarpeen vertailla mallia, jolle vaaditaan suojaa, ja aikaisempaa mallia.

³⁵ Toisin kuin Mansory Design väittää, käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva tilanne ei ole mitenkään rinnastettavissa 21.9.2017 annetussa tuomiossa Easy Sanitary Solutions ja EUIPO v. Group Nivelles (C-361/15 P ja C-405/15 P, EU:C:2017:720, 68 ja 69 kohta) käsiteltyyn tilanteeseen. Mainitussa tuomiossaan unionin tuomioistuin katsoi, että Euroopan unionin teollisoikeuksien virastoa (EUIPO) ei voida vaatia mallien vertailun yhteydessä yhdistelemään aikaisemman mallin tai mallien eri osia saadakseen rekonstruoitua mallin täydellisen ulkomuodon, koska mitättömyysvaatimuksen tekijän on esitettävä täydellinen kuva tästä aikaisemmasta mallista ja koska mahdollinen yhdistely perustuisi väistämättä likimääräisiin arvioihin. Ehdottamani tulkinnan soveltamisesta seuraakin, että tuomioistuimen ei ole riskaabelisti yhdisteltävä erikseen esitettyjä osia. Tuomioistuimen on vain arvioitava loukkauksanteen nostajan sille toimittaman valokuvan osassa kokonaisuudessaan esitettyä ja selvästi näkyvää mallia.

³⁶ Asiantuntevan käyttäjän käsitteen määritelmästä, josta käsiteltävässä asiassa ei ole kyse, ks. tuomio 20.10.2011, PepsiCo v. Grupo Promer Mon Graphic (C-281/10 P, EU:C:2011:679, 59 kohta) ja tuomio 21.9.2017, Easy Sanitary Solutions ja EUIPO v. Group Nivelles (C-361/15 P ja C-405/15 P, EU:C:2017:720, 124 ja 125 kohta).

93. Kuten mainitun 6 artiklan sanamuodosta ilmenee, kyse on tarkemmin sanottuna malleista saatavan ”yleisvaikutelman” vertailusta. Toisin sanoen on arvioitava, ovatko ne *kokonaisuutena arvioituna samankaltaisia*. Huomioon otetaan siis kaikki mallien ominaispiirteet, eikä arvioinnissa voida vertailla ainoastaan jotain tiettyä osaa vertailtavista malleista. Näin ollen sellaiset – jopa merkittävät – erot yksityiskohdissa, jotka ilmenevät keskitetysti ainoastaan tietystä osasta mallia, jolle suojaa vaaditaan, eivät voi riittää osoitukseksi siitä, että mallista saatava yleisvaikutelma eroaa aikaisemmasta mallista saatavasta yleisvaikutelmasta, eikä niillä siten voida osoittaa, että malli on luonteeltaan yksilöllinen.³⁷

94. Tätä logiikkaa sovelletaan soveltuvien osien myös mallien loukkaamiseen. Tältä osin asetuksen N:o 6/2002 10 artiklassa säädetään, että yhteisömallin antaman suojan piiriin ”kuuluvat kaikki mallit, joista asiantunteva käyttäjä ei saa erilaista yleisvaikutelmaa”.³⁸

95. Tästä seuraa, että myös loukkauskanteiden yhteydessä mallien vertailu on suoritettava siten, että otetaan huomioon koko se ulkoasu, josta suojattu malli muodostuu, eikä arvioinnissa voida verrata ainoastaan suojatun mallin jotain tiettyä osaa kanteella riitautettuun malliin. Vaikka riitautettu malli olisikin samanlainen kuin suojatun mallin osa, tässäkin yhteydessä on mahdollista, että näistä malleista saatavat yleisvaikutelmat ovat erilaisia ja että näin ollen suojattua mallia ei ole loukattu.³⁹

96. Nämä tilanteet voivat tulla käytännössä esiin erityisesti silloin, kun yhteisömalli, jolle vaaditaan suojaa, koskee *tuotteen koko ulkoasua*. Jos esimerkiksi mallin luonut on rekisteröinyt koko nukan mallin⁴⁰ ja kolmas osapuoli tuo ilman sen lupaa markkinoille mallin, joka eroaa monella tapaa kyseisestä nukesta mutta jolla on samankaltainen pää, voi olla, ettei mallia katsota loukatun. Kyseinen osittainen samankaltaisuus ei nimittäin välttämättä riitä osoitukseksi siitä, että tuotteista saatava yleisvaikutelma on sama.

97. Kuten olen esittänyt monessa kohtaa tässä ratkaisuehdotuksessa, unionin lainsäätäjä on tässä yhteydessä antanut malleja luoville tahoille mahdollisuuden vaatia asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohdan mukaisesti suojaa *erityisemmän kohteen* eli tuotteen osan ulkonäölle.⁴¹

98. Tämän ratkaisuehdotuksen 96 kohdassa esitetystä esimerkkitilanteesta mallin luonut taho voi siis päättää vedota pelkästään nukan pään ulkoasun mallisuojaan. Näin se vahvistaa kyseisen tuotteen osan mallin nauttimaa suojaa ja erityisesti maksimoi mahdollisuutensa siihen, että tuomioistuimien vahvistaa, että sen mallia on loukattu. Tällöin se nimittäin välttää sen, että

³⁷ Ks. asetuksen N:o 6/2002 johdanto-osan 14 perustelukappale ja Passa, J., *Droit de la propriété industrielle*, tome I, 2. painos, L.G.D.J., Pariisi, 2009, s. 934. Vastaavasti unionin yleinen tuomioistuin on vakiintuneesti katsonut, että ”mallin yksilöllinen luonne seuraa asiantuntevan käyttäjän saamasta erilaisesta yleisvaikutelmasta tai ’déjà vu:n’ puuttumisesta suhteessa olemassa oleviin aiempiin malleihin, kun ei oteta huomioon eroja, jotka ovat riittämättömiä vaikuttamaan mainittuun kokonaisvaikutelmaan, vaikka ne ylittävät epäolennaiset yksityiskohdat, mutta otetaan huomioon erot, jotka riittävät luomaan erilaiset kokonaisvaikutelmat” (tuomio 17.5.2018, Basil v. EUIPO – Artex (Polkupyörän korit) (T-760/16, EU:T:2018:277, 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen)). Unionin yleinen tuomioistuin on myös katsonut, että vertailtavista tuotteista saatavien yleisvaikutelmien vertailu ”on suoritettava kokoavasti eikä siinä voida tyytyä vain analyttisesti vertailemaan luetteloa tuotteiden välisistä samankaltaisuuksista ja eroista” (tuomio 8.7.2020, Glimarpol v. EUIPO – Metar (Paineilmatyökalu) (T-748/18, ei julkaistu, EU:T:2020:321, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen)).

³⁸ Sillä varauksella, että – kuten totesin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 78 kohdassa – rekisteröimättömän yhteisömallin haltijaa suojataan ainoastaan sen mallin asetuksen N:o 6/2002 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ”jäljentämistä” vastaan.

³⁹ Ks. em. Passa, J., s. 1004.

⁴⁰ Tästä esimerkistä ks. em. Passa, J., s. 1004 ja 1115.

⁴¹ Komissio on lisäksi väittänyt unionin tuomioistuimessa, että tämä on keskeinen unionin mallisuojaan koskevan järjestelmän piirre.

vertailussa arvioitaisiin nukkejen koko ulkoasuista saatavia yleisvaikutelmia. Huomioon otetaan ainoastaan yhteisömallin suojaamasta *pään ulkoasusta* saatava yleisvaikutelma. Kun vertaillaan ainoastaan kyseisten kahden nuken pään ulkoasua, loukkausta voidaan pitää räikeänä.⁴²

99. Nämä toteamukset vastaavat mielestäni jokseenkin pääasian tilannetta. Muistutan nimittäin, että Ferrari on vedonnut loukkauskanteensa tueksi muun muassa viimesijaisesti koko Ferrari FXX K:n ulkoasua koskevaan rekisteröimättömään yhteisömalliin.⁴³ Tulkitsen ennakkoratkaisupyyntöä siten, että kun ylioikeus vertaili mainitun mallin ulkoasua koko Mansory Siracusa 4XX:n ulkoasuun,⁴⁴ se katsoi lähinnä, ettei näistä kahdesta mallista saa asetuksen N:o 6/2002 10 artiklassa tarkoitettua samaa yleisvaikutelmaa⁴⁵ – ja se katsoi näin siitä huolimatta, että mallien ulkoasut olivat samankaltaisia erityisesti mallien konepellin V:n muotoisen osan ja kaksikerroksisen spoilerin osalta. Vetoamalla FXX K:n kyseisen osan ulkoasua koskevaan rekisteröimättömään yhteisömalliin Ferrari pyrkii siis maksimoimaan mahdollisuutensa siihen, että tuomioistuimien vahvistaa tässä tapauksessa, että sen mallia on loukattu.

100. Näiden toteamusten valossa minusta näyttää siltä, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään sitä, onko mallin luoneen mahdollisuudelle jakaa koko tuotteen ulkoasu eri ”tuotteen osiin”, joita kutakin suojataan eri mallilla, jotta se saa malleilleen maksimaalista suojaa, asetettu joitain rajoituksia.

101. Tämä kysymys on erityisen merkityksellinen siksi, että pääasiassa ylioikeus katsoi, että rekisteröimätöntä yhteisömallia, jonka suojaan Ferrari ensisijaisesti vetoaa mallinsa FXX K osan osalta ja joka sisältää muun muassa FXX K:n konepellin V:n muotoisen osan ja kaksikerroksisen spoilerin, *ei ollut olemassa*, koska tämä osa ei ollut ”tietyissä määrin itsenäinen” ja ”tietyissä määrin muodoltaan täydellinen” ja koska pääasian kantaja oli rajannut kyseisen osan mielivaltaisesti.

102. Ennakkoratkaisupyyntöä ei selitetä, mitä käsitteillä ”itsenäisyys” ja ”muodon täydellisyys” tarkoitetaan. Ymmärtääkseni kyseisillä käsitteillä viitataan Saksan tuomioistuimien oikeuskäytännössä kumulatiivisiin edellytyksiin, joiden täytyessä tuotteen osan yhteisömalliin perustuviin oikeuksiin voidaan vedota. Itsenäisyyttä koskeva edellytys liittyy ymmärtääkseni siihen, onko osan ulkoasu rajattu vai sulautuuko se päinvastoin täysin koko tuotteen ulkoasuun. Edellytys muodon täydellisyydestä koskee sitä, voidaanko vaadittua tuotteen osan ulkoasun mallia pitää täytenä kokonaisuutena. Nyt käsiteltävässä asiassa ylioikeus katsoi, että Ferrarin tekemä rajanveto oli ”mielivaltainen”, koska kyseinen yhtiö ei katsonut mallin sisältävän FXX K:n merkkivaloja ja spoilerin sivureunaa – joita voidaan pitää kyseisen auton silminä ja leukaluuna, jos käytetään kasvonpiirremetaforaa, johon Ferrari on vedonnut.⁴⁶ Näillä edellytyksillä pyritään viime kädessä ratkaisemaan, saadaanko sen tuotteen osan ulkoasusta, jonka mallisuojaan vedotaan, ”kokonaismuodosta riippumaton itsenäinen yleisvaikutelma”.

⁴² Tältä osin *rekisteröimätön* yhteisömalli tarjoaa malleja luoville joustavuutta, jota *rekisteröityyn* yhteisömalliin ei liity. Rekisteröidyn mallin osalta suojan kohde eli haettu malli määritellään rekisteröintihakemuksessa tavalla, josta ei voida poiketa (ks. tämän ratkaisuehdotuksen alaviite 25). Pysyäkseen edelleenkin samassa esimerkkitalanteessa, jos mallin luonut päättää rekisteröidä nuken pään mallin sijasta koko nuken mallin, yksilöllistä luonnetta ja mallin loukkaamista arvioidaan suhteessa kyseiseen koko nuken malliin. Tällaisessa tilanteessa mallin luonut voi sitä vastoin vedota rekisteröimättömään yhteisömalliin, joka muodostuu vain pään ulkoasusta, jos pää on asetuksen N:o 6/2002 11 artiklan mukaisesti tullut julkiseksi alle kolme vuotta sitten ja täyttää sellaisenaan kyseisessä asetuksessa säädetty aineelliset edellytykset. Ks. em. Passa, J., s. 1004 ja 1115.

⁴³ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 25 kohta.

⁴⁴ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 21 kohta.

⁴⁵ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 29 kohta.

⁴⁶ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 23 kohta. Päinvastoin ymmärtääkseni esimerkiksi auton etusäleikkö olisi täytenä kokonaisuutena tällä tavalla täydellinen.

103. Nyt käsiteltävässä asiassa on siis ratkaistava, onko tuotteen osan ulkoasun tosiasiallisesti oltava tällä tavalla itsenäinen ja täydellinen, jotta sitä voidaan pitää erillisenä yhteisömallina, joka on erotettavissa koko tuotteen ulkoasua suojaavasta mallista.

104. Tähän kysymykseen ei mielestäni voida vastata tulkitsemalla asetuksen N:o 6/2002 6 artiklassa tarkoitettua yksilöllisen luonteen käsitettä. Yksilöllisen luonteen käsitteellä ei nimittäin säännellä tuotteen mallin ja niiden osien mallien, joista kyseinen tuote muodostuu, välisiä suhteita vaan – kuten totesin edellä tämän ratkaisuehdotuksen 92 kohdassa – näiden mallien ja aikaisempien mallien välisiä suhteita. Mainitulla käsitteellä ei siis ole merkitystä ratkaistaessa, voidaanko Ferrari FXX K:n osan ulkoasua, jonka mallisuojaan on vedottu ja joka muodostuu muun muassa konepellin V:n muotoisesta osasta ja kaksikerroksisesta spoilerista, pitää asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohdassa tarkoitettuna tuotteen osan mallina, joka on erillinen koko kyseisen auton mallista.

105. Vastaus mainittuun kysymykseen on mielestäni löydettävä sen sijaan asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohdassa säädetystä mallin käsitteen määritelmästä.

106. Muistutan tässä yhteydessä, että kyseisen määritelmän mukaan mallilla tarkoitetaan ”tuotteen tai sen osan ulkomuotoa, joka johtuu tuotteen ja/tai sen koristelun piirteistä, erityisesti linjoista, ääriviivoista, väreistä, muodosta, pintarakenteesta ja/tai materiaalista”.

107. Tästä määritelmästä voidaan johtaa useita eri edellytyksiä. Koska siinä ei täsmennetä tuotteen osan käsitteen merkitystä, kyseinen käsite on ymmärrettävä sillä yleiskielessä olevan tavanomaisen merkityksen mukaisesti⁴⁷ tuotteen muodostaman ”kokonaisuuden” osa-alueeksi. Jotta tämä osa-alue saa mallisuojaan, edellytetään lisäksi, että sillä on ulkoasu eli sen on määritelmällisesti oltava *näkyvissä*.⁴⁸ Lisäksi, kuten Ferrari esittää, osa-alueen on oltava rajattu *linjojen, ääriviivojen, värien, muodon ja/tai pintarakenteen avulla*.

108. Pitäisikö unionin tuomioistuimen ottaa näiden arviointiperusteiden lisäksi käyttöön ne itsenäisyyttä ja täydellisyyttä koskevat arviointiperusteet, joita ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on ehdottanut?

109. Unionin yleinen tuomioistuin on kylläkin tuomiossaan *Buck-Chemie v. EUIPO – Henkel (WC-raikastin)*⁴⁹ soveltanut arviointiperusteita, jotka ovat hyvin samankaltaisia kuin ennakkoratkaisupyyntöä ehdotetut arviointiperusteet.

110. Mainitussa tuomiossa yritys oli jättänyt rekisteröintihakemuksen WC-raikastimen osan mallista, jossa raikastinrasiassa oli neljä pesuainepalloa. Kilpailija esitti mallin mitättömäksi julistamista koskevan hakemuksen, joka perustui muun muassa siihen, ettei malli ollut uusi eikä luonteeltaan yksilöllinen. Tässä yhteydessä mitättömyysvaatimuksen esittäjä oli esittänyt aikaisempina malleina erityisesti sellaisen neljän vierekkäisen pallon ulkoasun, jotka oli valittu mielivaltaisesti valokuvasta, jossa oli pallomeri, jossa kyseiset pallot olivat kymmenien muiden joukossa, sekä pulmalelun kokonaiskuvasta yksilöidyn pallojonon ulkoasun. Unionin yleinen

⁴⁷ Ks. analogisesti tuomio 20.12.2017, *Acacia ja D'Amato* (C-397/16 ja C-435/16, EU:C:2017:992, 64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

⁴⁸ Jos tuotteen osa on osa asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan c alakohdassa tarkoitettua moniosaista tuotetta, kyseisen osan ulkoasun on lisäksi oltava näkyvissä ”tuotteen tavanomaisen käytön aikana”.

⁴⁹ Tuomio 22.11.2018 (T-296/17, ei julkaistu, EU:T:2018:823).

tuomioistuimien katsoi lähinnä, että viimeksi mainitut mallit *eivät olleet olemassa*, koska tuotteen osat, joihin yritys oli vedonnut, eivät olleet ”itsenäisiä” eivätkä ”erotettavissa yleisvaikutelmasta, joka tuotteesta syntyy, kun sitä arvioidaan kokonaisuutena”.⁵⁰

111. Tässä yhteydessä unionin yleinen tuomioistuin katsoi vielä, että ”jotta merkityksellisten osien voidaan katsoa muodostavan erillisen mallin, joka on erotettavissa päätuotteen mallista, *niiden on oltava siten korostettuja, että mallin ei ole katsottava koskevan koko tuotetta*” (kursivointi tässä). Mitättömyysvaatimuksen esittäjän esittämä pulmalelun kuvasta yksilöity pallojono oli sen sijaan ”erottamaton osa koko esitettyä lelua ja sen kuvaa” eikä sitä ”ollut erityisesti korostettu”.⁵¹

112. Suhtaudun kuitenkin jokseenkin varauksellisesti ajatukseen siitä, että yhteisömallien alalla, joka on hyvin herkkä ala, otettaisiin tulkinalla käyttöön ”itsenäisyyden” tai ”täydellisyyden” kaltaisia kirjoittamattomia arviointiperusteita, jotta voitaisiin rajata tuotteiden ne osat, joiden ulkoasu voi saada itsenäistä suojaa.

113. Kuten Ferrari sekä Tšekin ja Italian hallitukset ovat pääpiirteissään todenneet, sen lisäksi, että unionin lainsäätäjät ei ole säätänyt tällaisista arviointiperusteista, minun on myös vaikea kuvitella, miten tällaisilla arviointiperusteilla voitaisiin parantaa oikeusvarmuutta. Millä edellytyksillä olisi nimittäin katsottava, että tuotteen osan malli täyttää kyseiset itsenäisyyttä ja täydellisyyttä koskevat vaatimukset?

114. Huomautan tältä osin erityisesti, että asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohdan mukaan tuotteen osalla voidaan tarkoittaa esimerkiksi vain tuotteen koristelua. Pohdin siis, miten mainittuja arviointiperusteita olisi sovellettava tällaisessa tilanteessa. Myös edellä 96 kohdassa esitetyn nukke-esimerkin osalta on kysyttävä, missä määrin kyseisen nukken pään ulkoasu olisi tiettyssä määrin ”itsenäinen” ja ”täydellinen” nukken muun kehon ulkoasuun nähden? Vaihtelisiko tämä sen mukaan, onko kyse Barbie-nukken tyyppisestä nukken mallista vai esimerkiksi venäläisen nukken mallista? Entäpä auton korin osat? Viime kädessä tällainen osa ei ole koskaan täysin itsenäinen suhteessa muihin korin osiin, koska se on osa korin estetiikkaa.

115. Kuten nk. WC-raikastin-tuomiosta⁵² käy ilmi, on kuitenkin toki niin, että rekisteröintihakemuksen tutkija tai tuomioistuin voi saada käsiteltäväkseen asioita, joissa tuotteen osat on rajattu täysin mielivaltaisesti.

116. Tällaisiin yrityksiin ei kuitenkaan mielestäni tule vastata ottamalla käyttöön täydentäviä arviointiperusteita, vaan niihin on epäilemättä vastattava siten, että tutkija tai tuomioistuin soveltaa tiukasti asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohdassa säädetyn mallin määritelmän mukaisia arviointiperusteita. Kuten olen todennut edellä 107 kohdassa, erityisesti on niin, että tuotteen osan rajojen on ilmeistä sen ulkoasusta – sen linjoista, ääriviivoista, väristä jne.⁵³ Lyhyesti sanottuna tuotteen osan on oltava malli, joka voidaan tunnistaa sellaiseksi ja jonka voidaan sellaisenaan katsoa täyttävän suojan saamisen edellytykset. Voin siis yhtyä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen arvioon, jonka mukaan osan ulkoasun on oltava

⁵⁰ Tuomio 22.11.2018, WC-raikastin (T-296/17, ei julkaistu, EU:T:2018:823, 51 ja 52 kohta).

⁵¹ Tuomio 22.11.2018, WC-raikastin (T-296/17, ei julkaistu, EU:T:2018:823, 52 kohta). Ks. myös analogisesti tuomio 25.10.2013, Merlin ym. v. SMHV – Dusyma (Pelit) (T-231/10, ei julkaistu, EU:T:2013:560, 34 ja 35 kohta).

⁵² Tuomio 22.11.2018 (T-296/17, ei julkaistu, EU:T:2018:823).

⁵³ Kuten Ferrari väittää, osan ei sen sijaan ole oltava tuotteesta ”rakenteellisesti itsenäinen”.

sellainen, että siitä voi sellaisenaan saada yleisvaikutelman, eikä osa siis voi sulautua täysin tuotteen kokonaisuuteen. Yhteisömalli, joka ei vastaa tätä määritelmää, on julistettava mitättömäksi⁵⁴ – tai tarkemmin sanoen on todettava, että mallia *ei ole olemassa*.

117. Yleisellä tasolla katson, että tutkijan tai tuomioistuimen on huolehdittava siitä, että itsenäistä yhteisömallisuoja ei voida saada tuotteen osille, jotka ovat todella merkityksellisiä tai täysin sattumanvaraisia. Lisäksi katson, että jos mallin luonut jakaa tuotteen ulkoasuun osiin keinotekoisesti ainoana tarkoituksenaan asetuksen N:o 6/2002 6 ja 10 artiklassa säädetyn yleisvaikutelmaa koskevan testin kiertäminen, tällaista menettelyä on todennäköisesti pidettävä oikeuden väärinkäyttönä.⁵⁵

118. Pääasiassa on kansallisen tuomioistuimen tehtävänä tarkistaa, täyttävätkö rekisteröimättömät yhteisömallit, joiden suojaan Ferrari vetoaa, asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohdassa tarkoitettua tuotteen osan mallin määritelmää, kun otetaan huomioon tämän ratkaisuehdotuksen 107 ja 117 kohdassa esitetyt huomiot. Haluan kuitenkin esittää joitakin hyödyllisiä huomautuksia tältä osin.

119. Huomautan tässä yhteydessä, että FXX K:n osa, jonka ulkoasuun Ferrari vetoaa rekisteröimättömänä yhteisömallina ja joka muodostuu FXX K:n konepellin V:n muotoisesta osasta, tämän osan keskiosasta kohoavasta, pituussuunnassa kulkevasta evämäisestä osasta ("strake"), puskuriin kiinnitetystä kaksikerroksisesta etuspoilerista ja keskellä olevasta pystysuorasta palkista, joka yhdistää etuspoilerin konepeltiin, on kyseisen auton osa-alue. Kyseinen osa-alue on näkyvissä, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on jo todennut. Lisäksi minusta näyttää siltä, että kyseinen osa-alue on rajattu linjoilla, ääriviivoilla, väreillä ja erityisillä muodoilla. Olen erityisesti taipuvainen katsomaan Ferrarin tavoin, että näitä eri osia voidaan pitää yhtenä kokonaisuutena, jolle on ominaista se, että se muistuttaa Formula 1 -auton etuosaa.⁵⁶

120. Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on näistä seikoista samaa mieltä, sen on seuraavaksi tarkistettava, täyttääkö tuotteen osan ulkoasu, jonka suojaan on vedottu, sellaisenaan edellytykset yhteisömallisuojan saamiselle. Näiden edellytysten arvioinnissa sovellettavien arviointiperusteiden olisi oltava samat kuin kaikkien mallien osalta. Erityisesti määritettäessä tuotteen osasta saatavaa yleisvaikutelmaa – sen ratkaisemiseksi, onko tuotteen osa luonteeltaan yksilöllinen tai onko mallia loukattu – on otettava huomioon vain tämän osan ulkoasu riippumatta siitä, millaisen yleisvaikutelman tuotteesta saa kokonaisuutena arvioituna.

121. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa toiseen kysymykseen, että asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että tässä säännöksessä tarkoitettuna tuotteen osana, jonka ulkoasu voi saada suoja yhteisömallina, on pidettävä tuotteen näkyvää osa-aluetta, joka on rajattu linjoilla, ääriviivoilla, väreillä, muodoilla tai erityisellä pintarakenteella. Kun arvioidaan, täyttääkö tietty malli tämän määritelmän, ei tule soveltaa itsenäisyyden tai muodon täydellisyyden kaltaisia ylimääräisiä arviointiperusteita.

⁵⁴ Ks. asetuksen N:o 6/2002 25 artiklan 1 kohdan a alakohta.

⁵⁵ Muistutan, että oikeuden väärinkäytön kielto on unionin oikeuden yleinen periaate. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tällaisen väärinkäytön osoittaminen edellyttää yhtäältä sellaista objektiivisten olosuhteiden kokonaisuutta, josta ilmenee, että vaikka unionin säännöstössä vahvistettuja edellytyksiä on muodollisesti noudatettu, säännöstöllä tavoiteltua päämäärää ei ole saavutettu, ja toisaalta sellaista subjektiivista tekijää, joka koskee tarkoitusta saada unionin säännöstöstä johtuva etu toteuttamalla keinotekoisesti edellytykset tämän edun saamiseksi. Ks. ratkaisuehdotukseni Altun ym. (C-359/16, EU:C:2017:850, alaviite 45).

⁵⁶ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 23 kohta.

V Ratkaisuehdotus

122. Kaiken edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Bundesgerichtshofin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

- 1) Yhteisömallista 12.12.2001 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 6/2002 11 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että koko tuotteen mallin, kuten auton ulkoasun, julkiseksi tuleminen merkitsee myös kyseisen tuotteen osan mallin, kuten tiettyjen kyseisen auton korin osien ulkoasun, julkiseksi tulemistä, kunhan viimeksi mainittu malli on selvästi tunnistettavissa sillä hetkellä, kun tuote tehdään julkiseksi.
- 2) Asetuksen N:o 6/2002 3 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että tuotteen osana, jonka ulkoasu voi saada suojaa yhteisömallina, on pidettävä tuotteen näkyvää osa-aluetta, joka on rajattu linjoilla, ääriviivoilla, väreillä, muodoilla tai erityisellä pintarakenteella. Kun arvioidaan, täyttääkö tietty malli tämän määritelmän, ei tule soveltaa itsenäisyyden tai muodon täydellisyyden kaltaisia ylimääräisiä arviointiperusteita.